



پایان پویایی

www.ketab.ir

بازخوانی علل کاهش نرخ رشد جمعیت ایران؛ پیامد غار باسکارها

عنوان و نام پدیدآور

پایان پویایی: بازخوانی علل کاهش نرخ رشد جمعیت ایران... /

تهران: خیزش نو، ۱۳۹۶.

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری: ۲۰۲ ص. : جدول، نمودار.

: جنگ جهانی جمعیت؛ ۳.

فروست

٩٧٨-٦٠٠-٩٧٠٧٠-٦-٥ : ١٠٠٠٠٠ ریا

شاہک

فما:

وضعیت فهرست نویسی

۷- کتابنامه .

یادداشت

: ایران -- جمعیت

موضوع

: جمعیت شناسی -- ایران

موضوع

Demography -- Iran :

موضوع

Iran -- Population :

موضوع

ابان -- سیاست جمعیت

موضوع

Iran -- Population policy

موضوع ۶

٤/آ٣ق٢١٣٩٦/هـ ٢٢:

روده بندی کنگر

3.4/6.94

رده بندی دیوپی

194:

شماره کتابشناسی ملی



بازخوانی علل کاهش نرخ رشد جمعیت ایران؛ پیامدها و راهکارها

پسندہ: صالح قاسمی

تار: رضا بیات

طراح درافیک سعد دین پناه

صفحه ۱۱۱ از ۱۱۱

ناشر خیزش

نوبت چاپ: اول ۹۶

شمارگان: ۲۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۰۷۰-۶-۵

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران خیابان حافظ پایین تراز طالقانی خیابان رشت پلاک ۶۷

تلفن: ۶۶۹۷۷۵۸۰ (پنج خط)

دورنگار: ۶۶۹۷۷۵۸۱

فهرست

۱۱	پیش‌گفتار
۵	فصل اول
	بازخوانی عوامل کاهش نرخ رشد جمعیت ایران
۶	استحاله سبک زندگی اسلامی ایرانی به سبک زندگی مادی غربی
۱۷	گسترش رشینی، افزایش آپارتمان‌نشینی و کاهش مولید
۲۰	اگرچه سن ازدواج و کاهش نرخ باروری
۲۲	رسوم عروسی در نواح
۲۳	اصالت یافتن لذت رفاه‌دهی
۲۴	افزایش نرخ مجرد در نین‌اره‌ی
۲۵	۱۳ میلیون مجرد در آست - خروج از سوری
۲۶	ازدواج نکردن افراد بعد از فوت همسر
۲۷	سکولاریزاسیون خانواده
۲۹	گسترش خانواده‌های تک‌هسته‌ای
۳۰	ترویج خانواده‌های تک‌فرزند
۳۲	باور غیرعلمی؛ فرزند کمتر، تربیت بالاتر
۳۳	باور عمومی؛ فرزند کمتر، کلاس بیشتر
۳۴	رواج فرزندسالاری
۳۴	شیوع فرهنگ مصرف‌گرایی
۳۵	افزایش روزافزون توقعات کاذب
۳۶	تغییر نظام ارزشی و رفتار باروری نسل‌های قدیم و جدید
۳۸	تأثیرات نظام آموزشی بر سبک زندگی و الگوی فرزندآوری
۴۱	ترویج فمینیسم

۴۳	افزایش تحصیلات زنان	۷۷
۴۴	پندار ناسازگاری تحصیل با ازدواج	۵۷
۴۵	ارزش گذاری و ترویج گسترده اشتغال زنان	۶۷
۴۶	کفویت نداشتن دختران و پسران	۶۸
۴۹	تحقیر خانه داری و شأن مقدس مادری و همسری	۶۸
۵۰	تحریکات شدید جنسی در اجتماع	۶۸
۵۱	نرخ فزاینده طلاق	۷۸
۵۲	دغدغه سازی افراطی بین المللی از بهداشت زنان	۷۸
۵۵	ایجاد غیرکارشناسانه درباره سن باروری	۶۶
۷	افزایش سقط جنین	۶۶
۵۸	شیوع زاری و کاهش امکان باروری مجدد	۶۶
۶۰	گسترش بحث بارز محدود نسل	۷۶
۶۱	احساس مسئولیت نکردن نسبت به آینده دشوار فرزندان	۸۶
۶۲	مسئولیت نداشتن نسبت به آینده ایران اسلامی	۱۰۲
۶۲	تبلیغات گسترده بر سر زاری	۱۰۲
۶۴	قوانین دقیق ضد جمعیتی	۶۰
۶۵	متوقف نکردن سیاست جمعیت	۷۰
۶۶	مساعدت گسترده نهادهای بین المللی	۶۰
۶۸	مشکلات اقتصادی و کاهش موالید	۶۰
۶۹	تضعیف باورهای دینی	۶۱
۷۱	عدم رعایت فاصله سنی مناسب بین فرزندان	۶۱
۷۲	عدم اطلاع رسانی درباره درمان قطعی ناباروری ها	۶۱
۷۳	تولید، واردات گسترده، ارزانی و در دسترس بودن لوازم پیشگیری از بارداری	۶۱
۷۶	شیوع گسترده اعتیاد و کاهش موالید	۶۱
۷۷	شیوع بزهکاری های اجتماعی و نگرانی های والدین	۵۱

آلودگی هوا و کاهش آستانه تحمل پذیری	۷۷
عدم بهره‌وری دوره خدمت نظام وظیفه	۷۸
نرخ بالای حوادث و سوانح	۷۹
فصل دوم	۸۳
بررسی پیامدهای کاهش نرخ رشد جمعیت در ایران	۸۳
سقوط باروری ایرانیان به زیر نرخ جانشینی	۸۴
دگرگونی شدید هرم سنی کشور	۸۷
افزایش میان سنی کشور	۹۰
تشدید سیر سالمندی و پویانبودن جمعیت	۹۱
افزایش هزینه‌های سنگین نگهداری از سالمندان	۹۴
خطر انقراض نسل ایرانی	۹۶
رواج تک‌فرزندی	۹۷
بحران خویشاوندی و خدا، مظلومی با خاله، دایی، عمه و عمو	۹۸
افت ضریب هوشی ایرانیان	۱۰۰
برهم خوردن تعادل و الگوی توزیع جمعیتی	۱۰۱
رکود در صنعت کشاورزی و بحران منابع غذایی	۱۰۴
تحقق نیافتن توسعه اقتصادی مطلوب	۱۰۷
نیازمند شدن کشور به واردات	۱۰۹
کاهش جمعیت فعال و مهاجرت پذیری اجباری	۱۰۹
معضلات گسست فرهنگی در مهاجرت پذیری	۱۱۰
معضلات امنیتی در مهاجرت پذیری	۱۱۱
تضعیف اقتدار امنیتی و نظامی کشور	۱۱۲
تمدید مدت خدمت نظام وظیفه	۱۱۳
تضعیف راهبردی ایران، تنها نظام شیعی جهان	۱۱۴
اعتراف سازمان ملل مبنی بر افول جمعیت ایران	۱۱۵

۱۲۱	فصل سوم	۸۲۱
۱۲۱	راهکارهای اصلاح سیاست تحدید نسل و افزایش نرخ رشد جمعیت ایران	
۱۲۴	بایسته‌های تدوین سیاست جامع جمعیتی	۶۶۱
۱۲۵	الف. شناسایی کامل عوامل بحران جمعیتی	۶۶۱
۱۲۵	ب. وفاق اجتماعی درباره تحقق سیاست جمعیتی	۶۶۱
۱۲۶	ج. تبیین دقیق اهداف عینی و عملی	۶۶۱
۱۲۶	د. فعال سازی همه ظرفیت ها و توانمندی های جامعه	۶۶۱
۱۲۶	ه. ارزیابی دقیق عملکرد نهادهای مسئول	۶۶۱
۱۲۷	و. ایش مستمر تغییرات جمعیتی	۶۶۱
۱۲۷	ز. بهره جمعیتی؛ فرصتی طلایی و محدود	۶۶۱
۱۲۹	۱- نیاز ای زدیاد مطلوب جمعیت	۶۶۱
۱۲۹	راهکارهای تسهیل و افزایش نرخ ازدواج	۶۶۱
۱۳۲	۱- توانمندسازی آتمانی مردان	۶۶۱
۱۳۲	الف. تحقق عدالت نسبی با تعییل و هدفمندسازی نظام وظیفه	۵۶۱
۱۳۳	ب. تسهیل ورود مردان به دایرگاه و فشرده کردن دوره مقطع کارشناسی	۷۶۱
۱۳۳	ج. اولویت اشتغال مردان	۸۶۱
۱۳۴	۲- پایین آوردن سن ازدواج	۶۶۱
۱۳۵	۳- تقویت مبانی دینی و معنوی جامعه	۱۵۶۱
۱۳۶	۴- رفع آفت مدرک گرایی	۶۵۶۱
۱۳۶	۵- سازمان دهی امکانات جامعه برای ارزش گذاری ازدواج	۶۵۶۱
۱۳۶	۶- راه اندازی ستاد خیرین ازدواج	۶۵۶۱
۱۳۷	۷- اعطای پلکانی وام ازدواج به نفع سنین پایین تر	۶۵۶۱
۱۳۷	راهکارهای افزایش نرخ زادوولد	۵۵۶۱
۱۳۷	۱- اصلاح فرهنگ عمومی و نگرش خانواده ها	۶۵۶۱
۱۳۸	۲- تسهیل شرایط اقتصادی فرزندآوری	۶۵۶۱

۱۳۸	الف. کمینه سازی مخارج بارداری
۱۳۹	ب. کمینه سازی هزینه های زایمان
۱۳۹	ج. کمینه سازی هزینه درمان نوزادان
۱۴۰	د. کمینه سازی مخارج مکمل های غذایی و دارویی
۱۴۰	ه. کمینه سازی هزینه پوشاک و وسایل جانبی
۱۴۱	و. کمینه سازی هزینه مهدکودک
۱۴۱	ز. کمینه سازی هزینه های آموزشی
۱۴۱	ح. کمینه سازی هزینه تفریحات
۱۴۲	ط. کمینه سازی هزینه تحصیلات
۱۴۲	ی. کمینه سازی هزینه های ازدواج فرزندان بر خانواده
۱۴۲	تبیین نقش فرهنگ اسلامی
۱۴۳	۱. الگوی صحیح حضر اجتماعی زنان
۱۴۴	۲. متناسب سازی جریسته رشته های تحصیلی
۱۴۵	۳. متناسب سازی جنسیتی
۱۴۷	۴. رفع پندارهای فمینیستی از نقش مادری و همسری
۱۴۸	۵. الگوسازی از بانوان موفق فرزندآور
۱۴۹	۶. اصلاح نگرش زنان درباره بدن و زیبایی
۱۵۱	۷. تبیین منزلت مادری زنان
۱۵۲	رسالت ویژه رسانه ملی در سیاست افزایش مولید
۱۵۲	۱- ایجاد گفتمان ضرورت افزایش فرزندآوری
۱۵۳	۲- تحکیم خانواده ها
۱۵۴	۳- تبلیغ ازدواج های آسان و ساده
۱۵۵	۴- برگزاری نشست های تخصصی و چاره اندیشی
۱۵۶	۵- تولید فیلم و سریال برای تبیین شرایط کنونی و آینده جمعیتی کشور
۱۵۶	۶- ترویج فرهنگ توکل و خوش بینی به خداوند

قانون‌گذاری‌های جامع در حوزه مدیریت جمعیت	۱۵۸
۱- اعطای امتیازات ملموس و بدون پیش شرط	۱۵۸
۲- جرم‌انگاری برای تبلیغات ضد جمعیتی	۱۵۹
۳- معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی	۱۶۰
۴- معافیت‌ها و تخفیف‌های حق بیمه	۱۶۰
۵- رایگان‌سازی برخی خدمات عمومی	۱۶۱
۶- امتیازدهی در تحصیل، اشتغال و یارانه	۱۶۱
۷- معافیت و کسر از خدمت نظام وظیفه	۱۶۲
تبیین رابطه متقابل جمعیت و اقتصاد	۱۶۳
نظریه «پای سامولسون»	۱۶۳
نظریه «ه. د.»	۱۶۳
نظریه «ربریت - رو»	۱۶۴
نظریه «ادموند فاس»	۱۶۵
نظریه «سیمون کورسن»	۱۶۵
نظریه «کنت آرو»	۱۶۶
نرخ باروری، محرک رشد اقتصادی	۱۶۶
تبیین جمعیت مطلوب و مورد نیاز کشور در سده ششم انداز ۱۴۰۴	۱۶۸
نقش نخبگان و مبلغان	۱۶۹
اطلاع‌رسانی بحران‌های ناشی از کاهش جمعیت	۱۷۰
کنترل نرخ فزاینده طلاق	۱۷۲
تبیین تبعات و مشکلات تک‌فرزندی	۱۷۳
۱. فرزند سالاری	۱۷۴
۲. بلوغ زودرس	۱۷۴
۳. عدم جامعه‌پذیری	۱۷۵
۴. کاهش انسجام خانواده	۱۷۶

۱۷۷	۵. تضعیف شبکه‌ی خویشاوندی	۸۵۱
۱۷۸	۶. جایگزینی رسانه	۸۵۱
۱۷۸	تلوویزیون	۶۵۱
۱۷۹	بازی‌های رایانه‌ای	۴۰۱
۱۷۹	اینترنت و ماهواره	۴۰۱
۱۷۹	نبیین فواید بارداری و زایمان	۱۹۱
۱۸۱	حمایت بیمه‌ای از درمان زوج‌های نابارور	۱۹۱
۱۸۳	آموزش‌های پیش از ازدواج	۶۹۱
۱۸۴	اصلاح بنیادین واحد درسی تنظیم خانواده	۶۹۱
۱۸۶	اصلاح طرح‌های آماری	۶۹۱
۱۸۷	ممانعت از آسراج، ملین از مدارس	۶۹۱
۱۸۸	ترویج امثال و حکم عربی از نهاد به پروردگار	۶۹۱
۱۸۹	ممنوعیت واردات و صادرات لوازم پیشگیری از بارداری	۵۹۱
۱۹۰	پیشنهادهای راهبردی	۵۹۱
۱۹۲	کتاب‌نامه	۴۹۱
۲۰۲	منابع رایانه‌ای	۴۹۱
۱۹۱	۷- تبیین مبرکات مادری زنان	۶۹۱
۱۹۲	رسالت و رهنمودهای علمی و اخلاقی برای زنان	۴۹۱
۱۹۳	۱- ایجاد گفتمان ضرورت افزایش فرزندآوری	۶۹۱
۱۹۴	۲- تحکیم خانواده‌ها	۶۹۱
۱۹۵	۳- تبلیغ ازدواج‌های آسان و ساده	۶۹۱
۱۹۶	۴- برگزاری نشست‌های تخصصی و کارواندیشی	۶۹۱
۱۹۷	۵- تولید فیلم و سریال برای تحکیم ارتباط کسری و تقویت همبستگی	۵۹۱
۱۹۸	۶- ترویج فرهنگ توکل و خوش بینی به امام‌المهدی (عج)	۴۹۱

پیش‌گفتار

جملگی کارشناسان جمعیت و اندیشکده‌های امور راهبردی جمهوری اسلامی ایران متفق‌القول هستند که ایران در حال حاضر در شرایط هشدار جمعیتی قرار دارد و در صورت ادامه روند فعلی به زودی به بحران جمعیت نیز مبتلا خواهد شد. برای درک بهتر مفهوم هشدار جمعیتی کافی است بدانیم نرخ باروری در ایران از رقم $۶/۰$ فرزند در سال ۱۳۶۴ به نرخ $۱/۶$ در سال ۱۳۹۴ سقوط کرده است و این نرخ سی است که حداقل نرخ باروری برای جایگزینی و حفظ ثبات جمعیت $۲/۱$ است. اگر این میزان از سقوط نرخ باروری در کشور هنوز به طور کامل گویای ابعاد شرایط هشدار جمعیت موجود نیست، باید دانست که به اذعان آمارهای معتبر بین‌المللی این تازه یک هشدار است. نرخ باروری در بازه زمانی بیست ساله، در تاریخ بشر بی سابقه است.

«یکی از خطراتی که وقتی انسان درست به عمق آن فکر می‌کند، تن او می‌لرزد، این مسئله جمعیت کشور است.» این سخن رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز با مواجهه و تحلیل آمارهای جمعیتی کشور، بیش از پیش مفهوم خواهد بود، چرا که سیر جمعیتی موجود کشور، هر انسان دلسوز و مسئولی را دچار تشویش و نگرانی عمیق خواهد نمود.

آمارهای آینده‌پژوهی جمعیت ایران اسلامی نشان می‌دهند که سالمندی گسترده جمعیت، رکود اقتصادی بیشتر، بحران‌های عمیق خورشاد و خانوادگی، تضعیف همه‌جانبه اقتدار نظامی و امنیتی کشور و بسیاری از معضلات دیگر، حتمی و اجتناب‌ناپذیر خواهند بود.

بروز معضل فوق استراتژیک افول جمعیت کشور که از سال‌های میانه دهه شصت در کشور آغاز شده است و با تصویب «قانون تنظیم خانواده» در اوایل دهه

هفتاد تشدید و تعمیق شد، علل متعددی دارد که نبود مرکزی ملی و تخصصی برای رصد دائمی و دقیق تغییرات جمعیت کشور، بی‌تدبیری و فریفته شدن برخی از مسئولان در برابر پروپاگاندا (بمباران اخبار و اطلاعات غلط) هدفمند ضد جمعیتی نهادهای بین‌المللی تحت مدیریت نظام سلطه و نفوذ گستردهٔ سبک زندگی غربی در فرهنگ اجتماعی و خانوادگی جامعهٔ ایران از مهم‌ترین این عوامل

شناخته می‌شود. بنابراین برای اصلاح سیاست کنترل موالید و تحدید نسل، راهی نیست جز شناخت دقیق عوامل بروز این بحران و بررسی پیامدهای متعدد آن در امروز و فردای جامعهٔ اسلامی ایران، که البته این مهم مستلزم ورود نخبگان و کارشناسان خواهد بود.

کتاب حاضر تحت عنوان «پایان پویایی» که مجلد سوم از مجموعهٔ «جنگ جهانی جمعیت» است، به موضوع علل سقوط نرخ رشد جمعیت ایران، بررسی پیامدهای این تنزل و راهکارهای اصلاح سیاست تحدید نسل پرداخته است.

صالح قاسمی